

Latvijas
Biozinātņu un
tehnoloģiju
universitāte

Zemkopības ministrija

S482 “Vadlīniju izstrāde par dzīvniekveselības apmeklējumu organizēšanu un pilotprojekta īstenošana izstrādāto vadlīniju efektivitātes novērtēšanai”

Laima Liepa, Aija Mālniece, Linda Valkovska, Ruta Medne

LBTU Veterinārmedicīnas fakultāte

laima.liepa@lbtu.lv

Rīga, ZM, 30.01.2025

2024. gadā veikto lauksaimniecībā izmantojamo zinātnisko pētījumu rezultātu prezentācijas

1

Ievads

- 2016. gada 9. martā ir pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/429 par transmisīvām dzīvnieku slimībām un ir ieviestas izmaiņas “Dzīvnieku veselības likumā”- 25. pantā ir noteiktas **prasības visiem operatoriem — gan produktīvajiem dzīvniekiem, gan mīldzīvniekiem — nodrošināt regulāras veterinārās vizītes viņu iestādēs.**
- Šiem dzīvnieku veselības apmeklējumiem ir ievērojams potenciāls uzlabot:
  - dzīvnieku veselību un labturību,
  - samazināt AML lietošanu un
  - vienlaikus uzlabot gan ražošanas ilgtspējību, gan rentabilitāti.
  - Turklāt tie veicina labākus darba apstākļus, atvieglojot darba slodzes plānošanu un paredzamību.

2

ES Dzīvnieku veselības likums

ES Regula 2016/429 (2016 9. martā) par transmisīvām dzīvnieku slimībām, un par dažu tiesību aktu grozīšanu un atcelšanu dzīvnieku veselības jomā ('Animal Health Law')

Dzīvnieku veselības likuma mērķis

- Profilaktēt un kontrolēt slimības, kuras var pārnest uz citiem dzīvniekiem un cilvēkiem

Definīcija

- DzVA uzlabos dzīvnieku veselību, pilnveidojot slimību profilaksi, biodrošību un slimību diagnostiku

Aktivitātes

(25. pants)

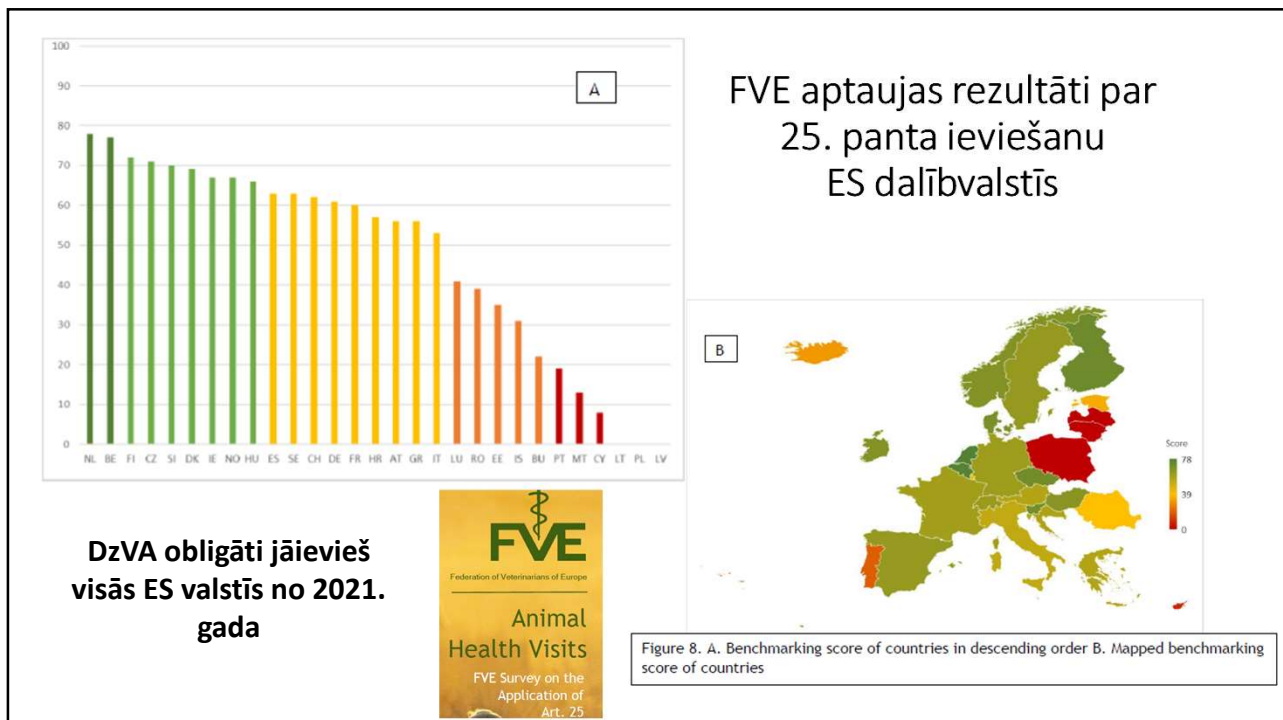
- Konsultēt/pilnveidot slimību profilaksi
- Agrīni diagnosticēt slimības
- Uzlabot slimību novēršanas pasākumus
- Uzlabot produktivitāti
- Konsultēt par likumu un sabiedriskajiem pienākumiem
- Uzlabot dzīvnieku labturību

(DzVA) leguvumi dzīv. īpašniekiem

- Liels potenciāls **samazināt antibiotiku lietošanu** un vienlaikus palielināt ilgtspējību un ekonomisko efektivitāti

Dzīvnieku veselības apmeklējumi: profilakse ir labāka kā ārstēšana

3

4

Vai mēs pareizi izprotam ES «Dzīvnieku veselības likumu»?

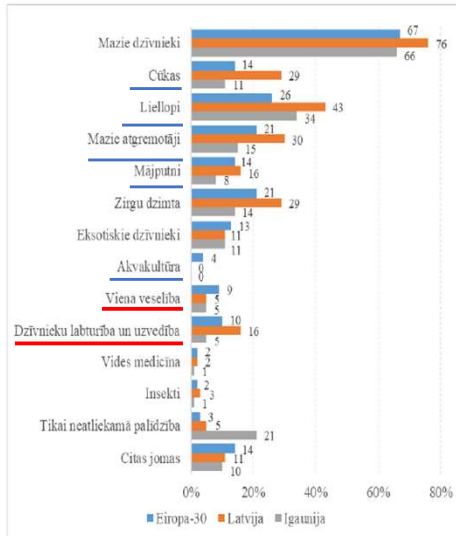
- Vai DzVA ietver tikai transmisīvo slimību ierobežošanu? (vai arī tas ietver visu ganāmpulka veselības un ražotās produkcijas kvalitātes problēmu novēršanu)
  - Pie mums jau PVD inspektori kontrolē Valsts uzraudzībā esošās infekcijas slimības, biodrošību un labturību.
- Vai DzVA ir tās pašas Ganāmpulka veselības vizītes?
  - Jā, GVV = DzVA
- Vai visos ganāmpulkos to jāveic?
  - Visur, kur tiek ražota produkcija pārdošanai cilvēku pārtikā.
  - Latvijā Lielo dzīvnieku veterinārārstu ir vairāk, kā vidēji Eiropā.
- Vai mums pietiks veterinārārstu? Kā ar kvalifikāciju?..

5

Dzīvniekveselības apmeklējumu (DzVA) ieviešana Latvijā

- Ieviest DzVA saskaņā ar ES Regulu [2016/429](#) un Dzīvnieku veselības likumu (25. pants)
- **2023-2024** Latvijas ZM zinātniskais projekts “Vadlīniju izstrāde par dzīvniekveselības apmeklējumu organizēšanu un pilotprojekta īstenošana izstrādāto vadlīniju efektivitātes novērtēšanai”
  - **2023 – S464 Izstrādātas Vadlīnijas (pirmais variants) DzVA veikšanai govju, aitu/kazu, cūku, vistu ganāmpulkos un zivsaimniecībās**
    - Jautājumu ankešu novērtēšana govju, aitu/kazu, vistu ganāmp., zivsaimniecībās;
    - Diskusijas ar veterinārārstiem (VMF un LVB organizētas).
  - **2024 – S482 DzVA Vadlīniju pilnveidošana**
    - DzVA dažādu stratēģisko risinājumu apspriešana ar ZM un PVD;
    - Pieredzes gūšana *Fermu vizīšu* realizācijā Nīderlandē (ERASMUS+ finansēts);
    - Stratēģiskā plāna izstrāde DzVA ieviešanai.

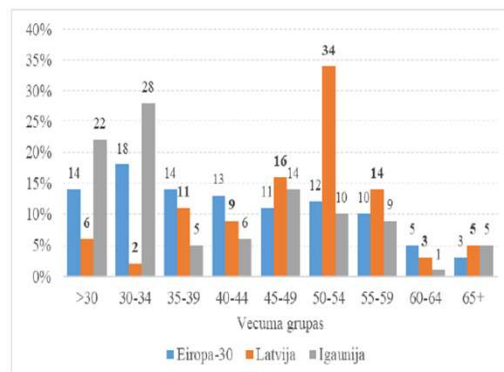
6

Avots: autoru veidots pēc FVE (2019). Survey of the veterinary profession in Europe.

2.22. attēls. Veterinārārstu darbības jomas Eiropā, Latvijā un Igaunijā 2019. gadā, %

Veterinārārstu darbības jomu un vecuma grupu salīdzinājums ES, Latvijā un Igaunijā

Avots: autoru veidots pēc FVE (2019). Survey of the veterinary profession in Europe.

2.19. attēls. Veterinārārstu sadalījums pa vecuma grupām Eiropā, Latvijā un Igaunijā 2019. gadā, %

7

Pašreizējā situācija produktīvo dzīvnieku veterināro pakalpojumu sniegšanā ES un Latvijā

- **ES valstīs (2001. - 2023.)** ir samazinājies ar produktīvajiem dzīvniekiem strādājošo veterinārārstu skaits (%):
  - ar liellopiem (26% līdz 23%) ,
  - ar mazajiem atgremotājiem (21% līdz 18%),
  - ar cūkām (14% līdz 13%).
- ES mājlopu skaits (cūkas, liellopi, aitas un kazas, samazinājušās par aptuveni 11,5% no 326 miljoniem līdz 289 milj., bet **ganāmpulki ir kļuvuši lielāki**.
- **Latvijā ~ 250 vet.ārsti strādā ar produktīvajiem dz. vai jauktajā praksē.** Starp tiem:
  - ~90 ir «fermu» veterinārārsti (pilnas /daļējas slodzes algu maksā ganāmpulka īpašnieks);
  - ~ 20 «neatkarīgie» vetārsti, noslēdzot vet. pakalpojumu līgumus ar vairākiem ganāmpulkiem.
- Cik vajadzētu sertificētus vet.ārstus GVV veikšanai? Ja viens vet.ārsts uzņemas apkalpot vidēji 20 govju ganāmpulkus, tad:
  - 7292 ganāmpulki (54%) ar 6 un vairāk govīm (96% govju Latvijā)– nepieciešami 365 DzVA sertificēti vet. ārsti.
  - 1598 ganāmpulki (12%) ar 50 vai vairāk govīm (68,3%) – tad nepieciešami vismaz 80 veterinārārsti

Lielajos ganāmpulkos (ar vairāk kā 1000?/ 2000 * govīm) varētu būt savs ganāmpulka vet.ārsts, kas organizē iekšējo govju veselības pārvaldības programmu (kas balstīts uz DzVA principiem). Zaļu vielu uzraudzību būtu jāveic arī ārējam (PVD inspektoram? / LVB nozīmētam ekspertam?).

*<https://www.merckvetmanual.com/management-and-nutrition/health-management-interaction-dairy-cattle/the-health-management-program-in-dairy-cattle?query=health-management%20interaction%20dairy%20cattle>

8

Govju un saimniecību skaits Latvijā (01.01.24.)

Liellopu skaits saimniecībā	01.01.2024 Informācija no Latvijas Datu Centra				
	Saimniecības ar attiecīgo liellopu skaitu		Liellopu skaits		
	Skaitis	%	Kopā	t.sk. slaucamās govīs	t.sk. gaļas liellopi*
1	1954	14,7	1954	1 111	198
2	1642	12,4	1642	1 460	482
3-5	2393	18,0	9069	3 565	1734
6-9	1666	12,5	12314	4 641	3044
10-19	2071	15,6	28627	9 713	9045
20-29	945	7,1	22663	5 986	9460
30-49	1012	7,6	38654	8 304	19097
50-99	912	6,9	63385	13 354	32993
100-199	436	3,3	59899	15 916	25589
200-299	103	0,8	24568	8 147	8102
>=300	147	1,1	103677	46 853	8449
Kopā	13 281	100,0	368 094	119 050	118193

Mazo ganāmpulku skaitam Latvijā ir tendence samazināties – vienas līdz piecu govju ganāmpulki uz 01.01.2023. bija reģistrēti 6622, bet uz 01.01.24. - jau par 633 (~10%) ganāmpulkiem mazāk - 5989.

9

Galvenie priekšnosacījumi DzVA īstenošanai Latvijā

- **DzVA sākotnēji brīvprātīgas → obligātas**
- **Mērķa govju ganāmpulki:** ieviest ganāmpulkos ar 5 un vairāk govīm (sākotnēji lielajos ganāmpulkos (300 un vairāk) → 50 un vairāk → 5 un vairāk).
- **Regulāri realizēt DzVA:**
  - **Vienu reizi gadā:** Biodrošības, transmisīvo slimību, labturības analīzei;
  - **Ik pēc 3 mēnešiem:** Atbildīgai AB izmantošanai, piena kvalitātei un citām ganāmpulka veselības problēmām.
- **Divpusēju ilglaicīgu līgumu noslēgšana par regulāru DzVA realizāciju:** oficiālu līgumu starp ganāmpulka īpašnieku un veterinārārstu jānoslēdz pirmajā DzVA.
- **Veterinārārsta atbildība:** Tikai viens veterinārārsts ir atbildīgais par AML izvēli ganāmpulka dzīvnieku slimību ārstēšanā.

10

DzVA īstenošana mazo atgremotāju ganāmpulkos

- ✓ Sākotnēji DzVA ieteicams veikt lielākajos mazo atgremotāju ganāmpulkos:
  - ✓ DzVA realizējot **52% no aitu skaita**) būtu jāveic DzVA aitu ganāmpulkos virs 100 dzīvniekiem (188 ganāmpulki)
  - ✓ DzVA pakļautu **ap 50 % kazu**, šis vizītes būtu jāveic ganāmpulkos, sākot no 21 kazas (
- ✓ Kamēr Latvijā **nav pietiekoši daudz kvalificētu veterinārārstu** mazo atgremotāju veterinārmedicīnā DzVA būtu jāievieš pēc brīvprātības principa.
- ✓ DzVA biežumu ganāmpulkos nosaka sertificētais veterinārārsts atkarībā no ganāmpulka riskiem un konstatētajām veselības vai produktivitātes problēmām,
- ✓ Atkarībā no saimniecības darba sistēmas (intensīva vai ekstensīva) un konkrētās situācijas un risku izvērtēšanas, DzVA vajadzētu veikt **vienu reizi gadā veselā ekstensīvā sistēmā līdz 3 vai vairākām reizēm intensīvas saimniekošanas modelī**.

11

DzVA īstenošana cūku ganāmpulkos

- Cūku saimniecības Latvijā:
  - **ar vismaz 10 cūkām Latvijā pavisam ir 255**, t.i., 13% no Latvijas kopējā (1913) ganāmpulku skaita, kuros atrodas 98% Latvijas cūku
  - Ar vismaz **50 cūkām**, ir kopā **69 saimniecības**;
  - Ar vismaz **1000 cūkām** ir kopā **23 saimniecības**.
- Ieviest DzVA sākotnēji brīvprātīgi → obligāti.
- Sākt ar lielākajiem ganāmpulkiem → vismaz 30 sivēnmātēm → pārējiem komerc.ganāmpulki
- **Latvijā pašlaik** specializējušies cūku veterinārmedicīnā vien ir daži **(10-12) veterinārārsti**, kuri strādā lielākajos cūku ganāmpulkos.
- Lielajos cūku kompleksos ar vairāk kā 1000 sivēnmātēm, varētu būt savs pilnas slodzes veterinārārsts, kas organizē iekšējo ganāmpulka veselības pārvaldību.
- Lielo ganāmpulku veterinārārsti (biodrošības dēļ) nedrīkstētu apkalpot citus cūku ganāmpulkus → viņi varētu apmācīt pārējos trūkstošos cūku specializācijas veterinārārstus

12

DzVA īstenošana **dējējvistu un broileru ganāmpulkos**

- Ganāmpulkiem, kas iesaistīti pārtikas aprites ķēdē- **kopā 489 novietnes**:
  - 15 dējējvistu uzņēmumi (41 novietne),
  - 436 mājpūtņu novietnes, kurām izsniegta olu realizācijas atļaujas nelielos apjomos,
  - 12 mājpūtņu novietnes, kas paredzētas gaļas ieguvei
  - **Sākotnēji DzVA brīvprātīgi → obligāti**
- **Nepieciešami vismaz 12 sertificēti veterinārārsti** (ja katrs nedēļas laikā veiktu 2 DzVA)
- **DzVA realizēšanas biežums**:
  - **Dējējvistu ganāmpulkā – vismaz 1x jaunputnu ataudzēšanas ciklā un vismaz 1x dējējvistu audzēšanas ciklā.**
  - **Broileru ganāmpulkā – vismaz 1x audzēšanas ciklā.** (1 novietnē 8 cikli/gadā = 8 DzVA/gadā)
  - **Apmeklējumu biežuma skaits var būt augstāks** (dažreiz DzVA jāveic ar 72h intervalu)
- DzVA jautājumu anketa pielāgojama atbilstoši katra ganāmpulka riska faktoriem, specifiskajiem turēšanas, barošanas un citiem labturības apstākļiem, kā arī vadoties no jau zināmajām ganāmpulka veselības problēmām.

13

DzVA īstenošana **akvakultūras uzņēmumos**

- 2023. gadā pēc Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem aktīvi darbojās **69 uzņēmumi**
- Zivis tika audzētas 641 dīķī, 1150 baseinos un 79 sēgtajās audzēšanas sistēmās (RAS).
- Šobrīd Latvijā ir **4 veterinārārsti, kas specializējušies** zivju veselības stāvokļa novērtēšanā, slimību diagnostikā un ārstēšanā un **trīs veterinārārsti- zinātnieki**

NB Zivju audzēšana notiek trīs dažādās audzēšanas sistēmās:

- **dīķsaimniecībās** (katrā 1, 5, 10 vai vairāk novietnes);
- **recirkulācijas sistēmās** (saimniecībā var būt vairākas RAS);
- **caurplūdes audzēšanas sistēmas** ar dažiem vai pat vairākiem simtiem zivju baseinu.

14

No MK rīkojuma Nr. 402 Rīgā 2019. gada 14. Augustā. **Par Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas un piesardzīgas antibiotiku lietošanas plānu "Viena veselība" 2019.-2020. gadam (2018.)**

- Latvijā **kritiski svarīgās antibiotikas (CIA)** liellopiem visbiežāk lieto:
  - mastītu, respiratoro slimību, diarejas, laminītu, uroģenitālo infekciju ārstēšanai.
- Cūkām visbiežāk CIA lieto:
  - respiratoro slimību, diareju, artrītu un laminītu, kā arī pēcdzemdību disgalaktiskā sindroma ārstēšanai.
- “Praktizējošie veterinārārsti praksē dzīvnieku ārstēšanai visbiežāk izmanto:
  - penicilīnus un tetraciklīnus,
  - dažkārt kā pirmā izvēle tiek izmantotas AB no CIA.
- «Viens no iemesliem ir CIA sarakstā esošo AB salīdzinoši īsais zāļu izdalīšanās periods no dzīvnieka organisma, tātad - zemākas izmaksas dzīvnieku īpašniekam, kā arī vienkāršāks ārstēšanas režīms».

15

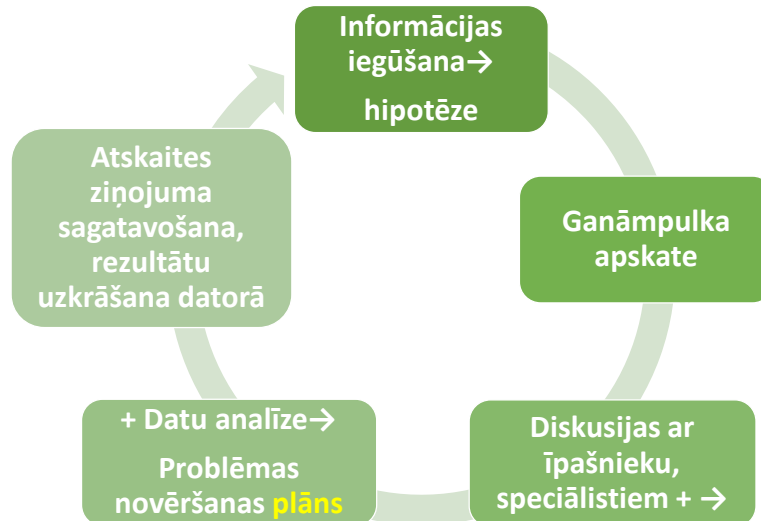
RĀDĪTĀJI	REZULTĀTI	RISKS
Saimniecības attīstības mērķi (5-10 gadiem)	Palielināt govju ilgmūžību, celt peļņu	
Ganāmpulkā zināmās, esošās problēmas	Ir zināmas. Tiek strādāts, lai tās atrisinātu	Mūža izslaukums, caurmērā (litri)
Slaucamo govju šķirnes, šķirība	90% HM; 4% HS; 4% LB; 2% DS	Piena tauku % (vidēji) Precizāk ir vērtēt indiv.govis!
Slaucamo govju skaits	431	Piena proteīns % (vidēji)
cietstāvošās govīs	44	Piena tauku : proteīna attiecība (vidēji)
pirmpienes	242	Piena urīnviela mg/kg (vidēji)
grūsnās teles	124	Piena laktoze % (vidēji)
teles (atšķiršana - apsēklošana)	233	Kopplēnā SŠSk (tūkstosos)
piena teļi (1d.-atšk.)	38	Govis ar SŠSk >200 000 (% /slauc. g. skaits)
Infekcijas, invāzijas slimības	Kailā ēde telēm Grūsnu govju un teļu vakcinācija pret Rota, corona vīrusiem, enteropatogēno E.coll. Piena teļu -	Pirmpienes ar SŠSk >150 000 (%/pirmpienēm)
		Jaunu mastītu incidence (mēnesī/ no laktējošām)
		Klinisks masīts uz 100 slauc. govīm gadā (%)
		Likvidētas govīs (% /slauc.g)
		Brākēšanas iemesli (% no brākētām):
		mastīts
		klibums
		reprodukcija
		vielmaiņas slimības
		traumas
		infekcijas slimības (% un skaits)
		citi iemesli
		Likvidētas pirmpienes 0.- 60.lakt.dienai (%)
		Likvidētas >1.lakt.govis 0.- 60.lakt.dienai (%)
		Nobeigušās/eitanizētas govīs gadā
		Vielmaiņas slimības:
		Piena trieka (subkl.hipokalciēmija)
		ketozis (subkliniska)

2023.gadā tika izveidotas DzVA jautājumu anketas biodrošības un veselības problēmu identifikācijai, kuras tika aizpildītas govju, aitu/kazu; cūku, broileru ganāmpulkos un zivsaimniecībās.

16

Vispārējās DzVA realizācijas vadlīnijas (shematiski)

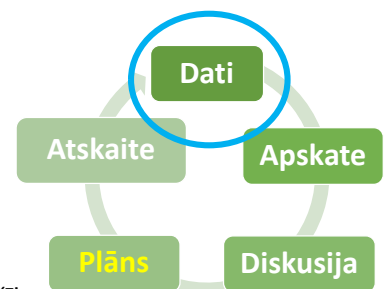
NB DzVA ir jābūt vērstām uz ganāmpulka problēmas identificēšanu un risināšanu, lai uzlabotu dzīvnieku labturību, kopējo ražotspēju un ekonomisko atdevi - peļņu saimniecībai

17

DzVA galvenie apskatāmie jautājumi:

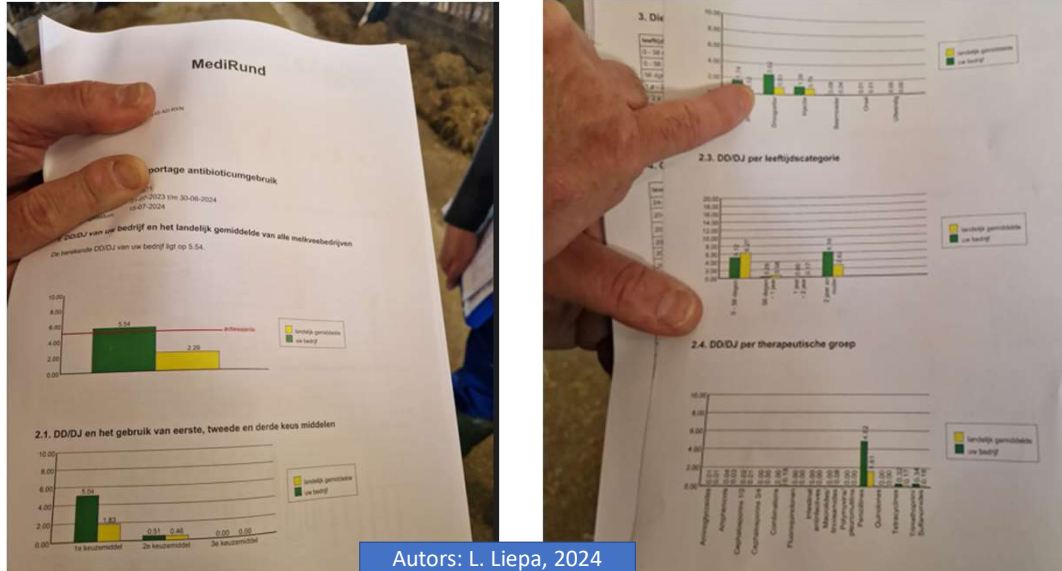
1. Vispārējā informācija:

- Datums,
- Īpašnieka (vārds uzvārds, saimniecības reģ.Nr, adrese)
- Veterinārārsta(.... ..)
- Ganāmpulka dzīvnieku skaits, šķirnes, sadalījums grupās, ražība...
- Ganāmpulka attīstības mērķi 5-10 gadiem
- Ganāmpulka veselības statusa analīze-
  - Analīzē transmisīvo slimību riskus, pašreizējo statusu ganāmpulkā
    - (diagnostika, vakcinācijas plāni)
  - Biodrošības plāns
  - Govju imports, karantinēšana
  - **Atbildīgas AB izmantošanas kontrole**
  - Piespiedu kārtā nokauti, eitanizēti un nobeigušies dzīvnieki (diagnozes un iemesli)
  - Pašreizējais Ganāmpulka veselības plāns/ Problēmu novēršanas plāns un Ārstēšanas plāns
  - Piena bioķīmiskie rezultāti, SŠSk.
  - Citas slimības (mastīts, metritis, nagu problēmas, teļu veselības problēmas; reprodukcijas rādītāji, u.c.)

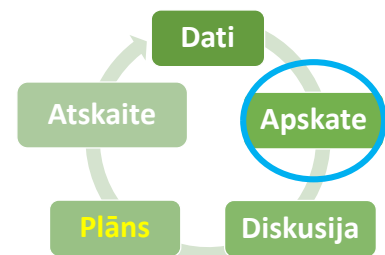
18

AB izlietošanas analīze Nīderlandes ganāmpulkā

19

DzVA galvenie apskatāmie jautājumi:

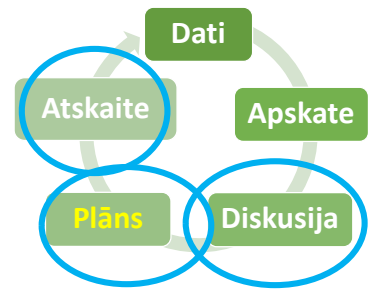

• Ganāmpulka apskate:

- Biodrošības novērtēšana (ceļu loģistika, līķu uzglabāšana, zābaku dezinfekcija, strādnieku cimdi u.c.)
- Barības kvalitātes novērtēšana, turēšana (skābbarības dobes, graudu uzglabāšana, barības piedevas uc)
- Labturības novērtējums katrā dzīvnieku grupā:
  - Dzīvnieku uzvedība (piem., atgremošana, gulēšana kabīnēs, socializēšanās)
  - Ēdināšana (TMR kvalitāte, daudzums utt.) un ūdens apgāde
  - Mikroklimats
  - Mājoklis – gulēšanas, staigāšanas, ēšanas komforts
  - Dzīvnieku veselības stāvoklis (*habitus*, ķermeņa kondīcijas, spurekļa pildījums, fekāliju konsistence, klepus utt.)

20

DzVA galvenie apskatāmie jautājumi:

- **Diskusijas ar īpašnieku, speciālistiem:**

- par DzVA rezultātiem (problēmām, cēloņiem);
- par problēmu novēršanas plāna sastādīšanu (1 gadam/ 3 mēn.); vai
- par Plāna izpildes kontroli,

- **DzVA atskaites sagatavošana**

- **Visi rezultāti un atskaites jāreģistrē datorā (Excel /DzVA programmā!)**

- DzVA rezultātu atskaites ziņojumu jānosūta ganāmpulka īpašniekam;
- Arhivēt, lai tos izmantotu nākošajiem DzVA, un PVD (ZM, LVB) kontrolei.

21

DzVA / GVV ieviešanas uzdevumi tuvākajiem 5-7 gadiem

- **Sakārtot likumdošanu: iekļaut pamatprasības**

- DzVA pamatprasības ir jānosaka Latvijas Dzīvnieku likumā.

- **Palielināt produktīvo dzīvnieku apkalpošanā neatkarīgi praktizējošo veterinārārstu skaitu:**

- Pēc 10 gadiem produktīvo dzīvnieku vet.ārstu skaits sāks strauji samazināties;

- **Risinājumi:**

- «Fermas vet.ārstu» vietā saimniecības var darbā pieņemt (tehnikumu beigušos) veterināros palīgus, kuri var strādāt neatkarīga privātprakt. vet.ārsta vadībā!
- LBTU VMF 5.-6. kursā organizēt specializāciju l/s dzīvnieku veterinārmedicinā (±Valsts stipendija)

- **Obligāta divpusējo līgumu slēgšana par DzVA pakalpojuma sniegšanu:**

- Nodrošināt, lai līgumi starp veterinārārstiem un lauksaimniekiem par regulāru GVV realizāciju un AML recepšu reģistrāciju būtu pareizi noformēti.

- **Tālākizglītība un sertifikācija GVV / DzVA veikšanā:**

- Izveidot GVV tālākizglītības programmu (VMF,LVB, PVD), ko organizētu LBTU VICā;→
- LVB piešķir Sertifikātu GVV pakalpojuma sniegšanā

22

DzVA/GVV ieviešanas uzdevumi tuvākajiem 5-7 gadiem

• Sabiedrības un dzīvnieku produkcijas ražotāju ieinteresētība DzVA/GVV ieviešanā:

- **Gan. īpašniekiem** uzlabot izpratni par AMR («vienas veselības» izpratni), par atbildīgu AML izmantošanu; par slimību radītajiem ekonomiskajiem zaudējumiem, par infekcijas slimību radītajiem tālākiem pieaugošajiem zaudējumiem («Profilakse ir labāka par ārstēšanu», «veseliem dzīvniekiem nevajag AB»); GVV realizācijas nepieciešamību ilgtspējīgai saimniekošanai (vairāk laktāciju, mazāk likvidētu dzīv.- vairāk pārdotu jaunlopu, ģenētisko testu izmantošana dzīvnieku atlasei, utt. → dzīvnieku ražotās produkcijas pašizmaksas ↓) → konkurētspējas ↑ ES produkcijas ražošanā.
- **Lopkopībā strādājošo cilvēku** biodrošības ↑+ pasargāti no zoonozēm; cilvēku iespēja iegūt AMR ↓;
- **Sabiedrībai** – augsti kvalitatīvas dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu iegūšana no labos labturības apstākļos turētiem dzīvniekiem; sabiedrības uzticēšanās lauksaimnieciskās ražošanas kvalitātei un labai draudzīgai, atbildīgai uzņēmuma darbībai.

23

DzVA/GVV ieviešanas uzdevumi tuvākajiem 5-7 gadiem

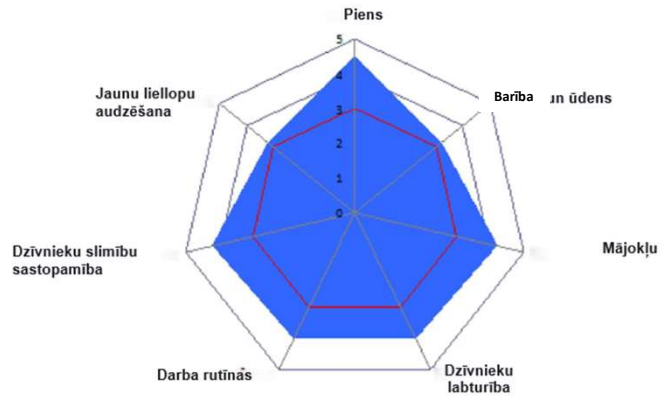
• Stimuli īpašniekiem pieprasīt regulāras GVV:

- **Piemēram:** subsīdijas ganāmpulkiem, kur realizē regulāras DzVA/GVV;
- **Medijos aktualizēt profilaktisko DzVA nozīmi AML samazināšanā, u.c.** profesionālajos semināros, žurnālos, konferencēs, kooperatīvu, biedrību, PVD, u.c. sapulcēs;
- Par klimata izmaiņu radītajiem draudiem «dienvidu» zoonožu izplatībā.
- **Vairot zinātniskos pētījumus GVV:**
  - Īpaši infekcijas slimību (transmisīvo un ne-transmisīvo) radītos ekonomiskos zaudējumus;
  - Par efektīvākām profilakses metodēm slimību novēršanā, profilaksē;
  - Par racionālu ganāmpulka veselības menedžmentu (samazināsies lauksaimniecībā nodarbināto strādnieku un veterinārārstu skaits).
- **Novērst dublēšanos PVD inspektoru un praktizējošo veterinārārstu veiktajās biodrošības, labturības kontrolēs/konsultācijās.**
- **Jaunas GVV / DzVA datorprogrammas izveide** (lai atvieglotu veterinārārsta darbu!):
  - Datu pārskatam, salīdzināšanai, analīzei
  - Dati jaunas vizītes jautājumu anketas izveidei
  - Atskaišu sagatavošanai un arhivēšanai

24

«Govju kompasa» izstrādātājs - vet.ārsts Dr. Riks Hendriks

Mērījumu punktus vērtē skalā no 5 (zems risks) līdz 1 (augsts risks). Pēc «Govju kompasa» rezultātu saņemšanas, lauksaimniekam ir doti **plānoti uzdevumi augstāko risku novēršanai**. Izmantojot šo informāciju, **lauksaimnieks var ķerties pie darba, lai pārvaldītu savu dzīvnieku veselību un uzņēmējdarbību**. Riska profils tiek vizualizēts ar «zirnekli»

Rokasgrāmata ~~Cow~~ Compass 2018

25

Secinājumi

- DzVA obligātās realizācijas prasības jāiekļauj likumdošanā – Latvijas Dzīvnieku likumā.
- DzVA/GVV ir jāīsteno jēgpilni un atbildīgi, kas dod labumu gan lauksaimniekiem, gan sabiedrībai.
- Lai labāk ieviestu DzVA/GVV, ir jāizstrādā veterinārārstu tālākizglītības programma.
- Valsts līmenī jāizstrādā stratēģiskais plāns DzVA ieviešanai Latvijā (t.sk., atbalstot ar tehniskajām un IT sistēmām).

26

PĀLDIES PĀR UZMANĪBU!